Dysleksja rozwojowa

1. METRYCZKA

Rok akademicki	**2026/2027**
Wydział	**Wydział Lekarsko-Stomatologiczny**
Kierunek studiów	**Logopedia ogólna i kliniczna**
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	ogólnoakademicki
Poziom kształcenia	I stopnia
Forma studiów	**stacjonarne**
Typ modułu/przedmiotu	**obowiązkowy**
Forma weryfikacji efektów uczenia się	**egzamin**
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	**Zakład Logopedii i Emisji Głosu, Centrum Logopedyczne IPS UW, 02-927 Warszawa, ul. Karowa 20**
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	**dr hab. Natalia Siudzińska, prof. UW**
Koordynator przedmiotu	**dr hab. Natalia Siudzińska, prof. UW** n.siudzinska@uw.edu.pl **dr Kamila Potocka, k.potocka@uw.edu.pl**
Osoba odpowiedzialna za sylabus	**dr Joanna Zawadka (joanna.zawadka@uw.edu.pl)**
Prowadzący zajęcia	**dr Teresa Lewandowska-Kidoń (ćwiczenia), dr Joanna Zawadka (wykład)**

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	II rok, semestr I	**Liczba punktów ECTS**	5
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ			

Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim	**Liczba godzin**	**Kalkulacja punktów ECTS**
wykład (W)	30	1
seminarium (S)		
ćwiczenia (C)	30	1
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	60	3

3.

C1	Zapoznanie z wybranymi zagadnieniami związanymi z problematyką dysleksji rozwojowej i trudności w opanowywaniu czytania i pisania rozpatrywanymi w ujęciu lingwistycznymi i psycholingwistycznym.
C2	Przedstawienie podstawowych teorii na temat etiologii oraz patomechanizmów dysleksji, a także wyniki współczesnych badań dotyczących specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu.
C3	Ukazanie potrzeby uwzględnienia podejścia lingwistycznego w diagnozowaniu oraz w usprawnianiu językowym dziecka z dysleksją.
C4	Przygotowanie do językowego usprawniania funkcjonowania osób ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu.

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	**Efekty w zakresie**
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	w zaawansowanym stopniu metody i techniki językoznawcze, pozwalające opisać i ocenić zjawiska obserwowane w zachowaniach językowych osób posługujących się językiem polskim;
W2	w zaawansowanym stopniu charakterystykę oraz uwarunkowania zaburzeń i opóźnień w rozwoju systemu językowego i mowy, klasyfikacje zaburzeń mowy i opóźnień jej rozwoju; ma zaawansowaną, pogłębioną wiedzę na temat objawów językowych i pozajęzykowych charakterystycznych dla zaburzonego rozwoju mowy (dyslalia) i dla opóźnionego rozwoju mowy; zna zasady i sposoby autokorekcji, techniki przekształcania przyzwyczajeń artykulacyjnych i opanowywania nowych zachowań wymawianiowych;
W3	w zaawansowanym stopniu charakterystykę i uwarunkowania zaburzeń mowy i języka takich, jak: afazja, dyzartria, niedokształcenie mowy uwarunkowane: niedosłuchem, anatomicznym uszkodzeniem i/lub mózgową dysfunkcją, upośledzeniem umysłowym, autyzmem; ma zaawansowaną wiedzę na temat planowania, budowania procesu usprawniania mowy (w

	zakresie różnych rodzajów dyslalii i opóźnionego rozwoju mowy), czytania i pisania, a także na temat metod zapobiegania niepożądanym zjawiskom w procesie przyswajania mowy i języka;
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną z zakresu językoznawstwa i psycholingwistyki do formułowania ocen i sądów dotyczących mowy, poziomu jej rozwoju i zaburzeń, programowania postępowania terapeutycznego i rozwiązywania złożonych problemów, przed którymi staje nauczyciel i logopeda;
U2	zdobytą wiedzę dotyczącą zaburzeń i opóźnień w rozwoju systemu językowego i mowy, w szczególności zaburzonego rozwoju mowy (dyslalia) i opóźnionego rozwoju mowy, także zaburzeń czytania i pisania, wykorzystywać w planowaniu i organizacji procesu diagnozy i terapii logopedycznej; nieustannie rozwijać swoją wiedzę i kompetencje w tych zakresach;
U3	w sposób fachowy, a jednocześnie zrozumiały dla odbiorcy i asertywny przekazywać informacje na temat diagnozy i terapii logopedycznej, objawów zaburzeń mowy i języka, komunikacji alternatywnej i wspomagającej oraz działań profilaktycznych i edukacyjnych;
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K1	świadomego postrzegania złożoności anatomii i fizjologii człowieka, w tym złożoności zjawiska głosu, mowy i słuchu; krytycznej oceny własnej wiedzy w tym zakresie i dostrzegania zarówno jej bogactwa w porównaniu z przedstawicielami innych dziedzin humanistyki, jak i własnych ograniczeń w tym zakresie; dzięki temu potrafi skutecznie współpracować ze specjalistami zajmującymi się tymi zagadnieniami;
K2	dostrzegania i odpowiedzialnego analizowania trudności emocjonalno-społecznych pacjentów z zaburzonym lub opóźnionym rozwojem mowy, a także do odpowiedzialnego wspierania ich w pokonywaniu tych trudności; respektowania praw pacjenta, konstruktywnego komunikowania się z pacjentem, jego rodziną oraz zespołem terapeutycznym;
K3	krytycznej oceny posiadanej wiedzy i umiejętności z zakresu pedagogiki, w tym pedagogiki specjalnej, w pracy nauczyciela i logopedy; odwołując się do swoich kompetencji w tym zakresie, organizuje nie tylko swoją pracę zawodową, lecz także działania na rzecz szeroko pojmowanego środowiska społecznego;

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
ćwiczenia	Dysleksja w ujęciu multidyscyplinarnym. Definicje dysleksji	U3, K1
ćwiczenia	Model opisu dysleksji wg U. Frith	U3, K1, K2
ćwiczenia	Przyczyny pierwotne dysleksji	W3, U3
ćwiczenia	Przyczyny wtórne dysleksji	W3, U3
ćwiczenia	Rozpoznanie ryzyka dysleksji	W3
ćwiczenia	Objawy dysleksji u dzieci w wieku szkolnym	U1
ćwiczenia	Objawy dysleksji u osób dorosłych	U3
ćwiczenia	Czym jest dysortografia? Objawy dysortografii	U1, U2
ćwiczenia	Analiza dokumentacji dot. dysleksji	U3, K3

ćwiczenia	Rozwijanie świadomości fonologicznej	U1, U2
ćwiczenia	Rozwijanie słownictwa, poprawności gramatycznej i umiejętności narracji	U1, U2
ćwiczenia	Rozwijanie umiejętności czytania i pisania	U1, U2
ćwiczenia	Podsumowanie zajęć	W1, W2, W3
wykład	Wprowadzenie do tematyki dysleksji rozwojowej. Rozwój umiejętności czytania i pisania w normie oraz zaburzeniu	W2
wykład	Dysleksja rozwojowa w świetle klasyfikacji międzynarodowych	W2
wykład	Etiologia dysleksji	W3
wykład	Patomechanizmy dysleksji	W3
wykład	Ryzyko dysleksji	W3
wykład	Dysleksja a rozwój językowy i metajęzykowy dziecka	W1
wykład	Objawy dysleksji w czytaniu	W1
wykład	Objawy dysleksji w pisaniu. Dysortografia, dysgrafia	W1
wykład	Dysleksja i trudności współwystępujące. Dysleksja a trudności w czytaniu i pisaniu o innej przyczynie	W3
wykład	Rozpoznanie charakteru trudności w czytaniu i pisaniu – przegląd narzędzi	W3
wykład	Metody i techniki terapii czytania w dysleksji – przegląd	W3
wykład	Dysleksja w świetle przepisów prawnych. Rola logopedy w rozpoznaniu i zapobieganiu ryzyka dysleksji oraz diagnozie i terapii dysleksji rozwojowej – podsumowanie	K3

6. LITERATURA

Obowiązkowa

Gałkowski T., Jastrzębowska G. (2003), Logopedia- pytania i odpowiedzi., Opole, t. 2, s. 489-609.
Bogdanowicz M. (2005), Ryzyko dysleksji. Problem i diagnozowanie, Gdańsk. (i nowsze)
Krasowicz-Kupis G. (2009), Psychologia dysleksji, Warszawa.
Krasowicz-Kupis G. (2019), Nowa psychologia dysleksji, Warszawa.
Domagała A. Mirecka U. (red.) (2017), Zaburzenia komunikacji pisemnej, Gdańsk.

Uzupełniająca

• Bogdanowicz M., Adryjanek A. (2005), Uczeń z dysleksją w szkole. Poradnik nie tylko dla polonistów, Gdynia.
• Bogdanowicz M. (2013), Dysleksja w wieku dorosłym, Gdańsk.
• Grabowska A., Rymarczyk K. (2004), Dysleksja. Od badań mózgu do praktyki, Warszawa.
• Kaja B. (2003), Diagnoza dysleksji, Bydgoszcz.
• Kostka-Szymańska M., Krasowicz-Kupis G. (2007), Dysleksja. Problem znany czy nieznany?, Lublin.
• Krasowicz-Kupis G. (2009), Diagnoza dysleksji. Najważniejsze problemy, Gdańsk.
• Krasowicz-Kupis G. (2012), SLI i inne zaburzenia językowe, Sopot, s. 155-162.
• Łockiewicz M., Bogdanowicz K. (2013), Dysleksja u osób dorosłych, Kraków.
• Pietras I. (2008), Dysortografia – uwarunkowania psychologiczne, Gdańsk.
• Pietras I., Krasowicz-Kupis G. (2008), Zrozumieć, żeby pomóc. Dysleksja w ujęciu interdyscyplinarnym, Gdynia.
• Przesmycka-Kamińska J. (2011), Trudności w nauce czytania i pisania a trudności w rozwoju mowy dzieci z dysfunkcjami mózgu, Wrocław.
• Przybysz-Piwko M. (2005), Trudności w pisaniu u dzieci z nieukończonym i zaburzonym rozwojem mowy w świetle analizy lingwistycznej. Wnioski dla praktyki logopedycznej i pedagogicznej [w:] M. Młynarska, T. Smereka (red.), Logopedia. Teoria i praktyka, Wrocław, s. 258-269.

• Przybysz-Piwko M. (2007), Struktura fonotaktyczna wyrazów polskich a obraz pisma dzieci z trudnościami w czytaniu i pisaniu [w:] M. Kostka-Szymańska, G. Krasowicz-Kupis (red.), Dysleksja. Problem znany czy nieznany?, Lublin, s. 101-108.

• Przybysz-Piwko M. (2007), Wspomaganie rozwoju umiejętności fonologicznych dziecka z trudnościami w opanowywaniu czytania i pisania, „Poradnik Językowy", z. 8, s. 45-53.

• Przybysz-Piwko M. (2010), O kryteriach doboru materiału językowego w pracy z uczniami przejawiającymi trudności w czytaniu i pisaniu [w:] Istnieć w kulturze. Miedzy teorią a praktyką edukacyjną, pod red. Małgorzaty Święcickiej, Danuty Jastrzębskiej-Golonki i Agnieszki Rypel, Bydgoszcz, s. 421-432.

• Przybysz-Piwkowa (2000), Trudności w czytaniu i pisaniu w świetle wiedzy logopedycznej i lingwistycznej, czyli o potrzebie jednoczesnego usprawniania mowy głośnej i pisma [w:] E. Łuczyński (red.), Kształcenie logopedyczne. Cele i formy, Gdańsk, s. 62-68.

• Przybysz-Piwkowa M. (1998), Właściwości polskiej grafii przeszkodą w kształtowaniu się właściwych powiązań pomiędzy dźwiękami mowy a literami, [w:] H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwkowa (red.), Zaburzenia głosu – badanie – diagnozowanie – metody usprawniania, Warszawa, s. 121-128.

• Przybysz-Piwkowa M. (2002), Utrwalanie postaci graficznej i postaci fonologicznej wyrazów – propozycja ćwiczeń [w:] J. Przesmycka-Kamińska (red.), Trudności w werbalnym porozumiewaniu się z otoczeniem dzieci z różnymi dysfunkcjami OUN, Wrocław.

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2, K3	Praca na ćwiczeniach	Wykonanie poprawne zadań.
W1, W2, W3, U1, U2, U3	Kolokwia (2 na ćwiczeniach)	Progiem zaliczenia ćwiczeń jest uzyskanie średniej z kolokwiów >= 60% ogólnej punktacji.
W1, W2, W3, U1, U2, U3	Egzamin (wykład)	Progiem zaliczenia egzaminu jest uzyskanie >= 60% ogólnej punktacji.

8. INFORMACJE DODATKOWE

(tu należy zamieścić informacje istotne z punktu widzenia nauczyciela niezawarte w pozostałej części sylabusa, ***w szczególności w oparciu o regulacje wynikające z § 26 ust. 1 i 2, § 27 ust. 3 oraz § 28 ust. 1 Regulaminu Studiów wskazanie liczby terminów zaliczeń przedmiotu, w tym zaliczeń dopuszczających do egzaminu****, oraz np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)*

Dopuszczalne są 2 nieobecności w semestrze. Powyżej tej liczby (z wyłączeniem przypadków bezzwłocznie udokumentowanych, np. zwolnieniem lekarskim) – nie ma możliwości zaliczenia zajęć. Usprawiedliwione nadprogramowe nieobecności muszą zostać odrobione w sposób wskazany przez osobę prowadzącą zajęcia.

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusa przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusa w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich